

Protokół

3. posiedzenia, II. sesyi, VIII. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 4. października 1904 r.

- Początek o godzinie 11. minut 28 przed południem.
- Przewodniczący: Marszałek krajowy JE. Stanisław hr. Badeni.
- Sekretarze: Mieczysław Urbański, Kazimierz Lubomirski, Stanisław Mycielski, ks. Wiktor Mazikiewicz.
- Obecnych posłów 128.
- Ze strony Rządu: c. k. Wiceprezydent Namiestnictwa, Włodzimierz hr. Łoś.
- Marszałek konstatuje dostateczną liczbę posłów i otwiera posiedzenie.
- Marszałek oznajmia, iż protokoły 1. i 2. posiedzenia uważa za przyjęte, gdyż nie wniesiono przeciw nim żadnych zarzutów.
- Sekretarz p. Urbański odczytuje spis petycyj wniesionych po dzień 4. października 1904 roku, które przydzielono następującym Komisjom, a mianowicie:
- Komisji budżetowej Ls.: 171, 172, 174, 176, 192, 195, 197, 199—202, 204, 206, 208—218, 220, 224—226, 230, 233, 235, 237, 238, 240, 241, 244, 248—250, 271, 272, 275—279, 283, 284, 287—290, 296, 297, 299, 300, 318—320, 326, 327, 329—332, 337, 342—344, 346, 347, 352—354, 359, 362, 364, 372, 374—377, 379, 380.
- Komisji szkolnej: 169, 170, 175, 194, 203, 205, 219, 221, 223, 227, 228, 232, 236, 239, 247, 273, 274, 280—282, 301, 321, 324, 325, 334, 336, 345, 349—251, 355, 356, 358, 361, 363, 366—369, 373.
- Komisji gminnej Ls.: 357, 365.
- Komisji petycyjnej Ls.: 173, 193, 222, 234, 328, 333, 335.
- Komisji administracyjnej Ls.: 198, 229, 305, 306, 308, 311, 314, 315, 371.
- Komisji gospodarstwa krajowego Ls.: 245, 286, 293, 304, 307, 310, 312, 322.
- Komisji drogowej Ls.: 243, 309, 313, 316, 317, 360, 378.
- Komisji podatkowej Ls.: 291.
- Komisji kolejowej Ls.: 285, 292.
- Komisji przemysłowej Ls.: 207, 231, 242, 295, 323, 370.
- Komisji solnej Ls.: 167, 168, 246.
- Komisji wodnej Ls.: 294, 298, 303, 348.
- Komisji dla reform agrarnych Ls.: 339—341.
- Wydziałowi krajowemu Ls.: 338.
- Po odczytaniu petycji Ls.: 167 Gminy Krechowice powiat Dolina o bezpłatny pobór surowicy dla bydła przemawia p. Boczewski, popierając tę petycję i wnosząc na jej odesłanie do Komisji solnej.
- Marszałek oznajmia, że ponieważ biuro marszałkowskie wnosi na odesłanie tej petycji do Komisji gospodarstwa krajowego, przeto poddaje pod uchwałę Izby, gdzie

petycja ta ma być przydzieloną. Izba uchwala przekazanie tej petycji Komisji solnej.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycji, które przydzielono oddzielnym Komisjom jak wyżej.

Po odczytaniu petycji Ls: 168 Gminy Tiapcze pow. Dolina o bezpłatny pobór surowicy dla bydła, przemawia p. Bohaczewski, popierając tę petycję.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycji, które przydzielono oddzielnym Komisjom jak wyżej.

Po odczytaniu petycji Ls: 169 Jana Mosza em. naucz. w Pietryczach o przyznanie trzeciego dodatku pięcioletniego, przemawia p. Bohaczewski, popierając tę petycję.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycji, które przydzielono oddzielnym Komisjom jak wyżej.

Po odczytaniu petycji Ls.: 221 Darowskiego Konstantego em. naucz. w Koszycach o przyznanie pełnej emerytury, przemawia p. Stadnicki, popierając tę petycję.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycji, które przydzielono oddzielnym Komisjom jak wyżej.

Po odczytaniu petycji Ls.: 170 Liskowackiego Hilarego em. naucz. w Jaworowie o przyznanie dodatków pięcioletnich przemawia p. Bohaczewski, popierając tę petycję.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycji, które przydzielono oddzielnym Komisjom jak wyżej.

Po odczytaniu petycji Ls. 344 Reprezentacji gminy Brzeska o bezprocentową pożyczkę na odbudowanie spalonego miasta przemawia p. Götz, popierając tę petycję i wnosząc na odesłanie jej do Komisji budżetowej z wezwaniem do przedłożenia sprawozdania w tym przedmiocie do 8 dni.

Izba uchwala bez rozprawy powyższy wniosek formalny p. Götza.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycji, które przydzielono oddzielnym Komisjom jak wyżej.

Po odczytaniu petycji Ls. 348 Wydziałów powiatowych w Kałuszu, Brzesku, Trembowli, Dąbrowie i t. p. o zmianę ustawy wodnej, przemawia p. Męciński, popierając tę petycję.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycji, które przydzielono oddzielnym Komisjom jak wyżej.

Po odczytaniu petycji Ls. 380 Magistratu m. Buczacza o udzielenie gminie m. Buczacza zasiłku dla pogorzalców, przemawia p. Cielecki, popierając tę petycję.

Marszałek składa imieniem Izby i kraju w dniu dzisiejszym jako w dniu imienia Najjaśniejszego Pana w dłuższem przemówieniu hołd niezmiennej wierności, czci i przywiązania do osoby Monarchy i uprasza J. E. c. k. Namiestnika, by u stóp Tronu w drodze właściwej złożył te życzenia.

Marszałek oznajmia, że udzielił urlopu p. Rotterowi na 4. b. m. t. j. na dziś, — p. Zdzisławowi Tarnowskiemu na 3 dni następnie, że p. Dunajewski usprawiedliwił swą nieobecność stanem zdrowia.

Izba bez rozprawy uchwala udzielenie urlopu p. Romanowi Potockiemu na czas od 4. do 18. października b. r.

Marszałek wzywa sekretarzy do odczytania złożonego wniosku i interpelacji.

Sekretarz p. Urbański czyta:

W n i o s e k

W uznaniu znakomitych zasług dla kraju posła i członka Wydziału krajowego ś. p. Tadeusza Romanowicza

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wdowie po ś. p. Tadeuszu Romanowiczu, pani Maryi Romanowiczowej, wyznać Sejm dotację dożywotnią w kwocie 3.000 K rocznie.

We Lwowie dnia 30. września 1904.

Wnioskodawca:
Albin Rayski w r.

Maiss, Lipiński, Buynowski, Tomaszewski, Wurst, Jahl, Małachowski, Rutowski, Michalski, Syroczyński, Merunowicz, Głabiński, Loewenstein, Tarnawski, Witosławski, Rotter, Maryewski Jabłoński.

Marszałek oznajmia, że pierwsze czytanie tego wniosku umieści na porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

Sekretarz p. Lubomirski czyta:

Interpelacya

posła Stapińskiego i tow. do J. W. Pana Komisarza rządowego w sprawie urzędowania starosty Jagoszewskiego w Ropczycach.

Dziwi nas niezmiernie, że na stanowisku naczelnika powiatu ropczyckiego pozostaje dotychczas p. Jagoszewski, człowiek, na którym ciążyą takie zarzuty jak: przekupstwo (łapownictwo), pijaństwo, pospolite i z nadużycia władzy pochodzące zbrodnie, i z nadużycia przez wybryki i t. p.

W nadziei, że c. k. Rząd w interesie dobra publicznego i w interesie własnej powagi zechce czem prędzej zrobić porządek z Jagoszewskim przez usunięcie go z naczelnictwa powiatu, przypominamy tu pokrótce te zarzuty jakie ciążyą na Jagoszewskim.

1. W sprawie karnej Lów przeciw Szajdekowi z powodu nadużycia władzy urzędowej, Sąd obwodowy w Tarnowie orzekł, iż dowód prawdy przeciw Lówowi, burmistrzowi Sędziszowa się udał; Szajdeka od oskarżenia uwolnił. Wyrok ten dotyczy właściwie Jagoszewskiego, gdyż za jego wiedzą i wolą Lów owych nadużyć się dopuścił, które Szajdek podniósł a Sąd obwodowy przyjął za dowiedzione.

2. Zarzut przekupstwa i nadużycia władzy, podniesiony przez Szajdeka już wprost przeciw Jagoszewskiemu a ogłoszony publicznie w pismach drukiem zo stał również dotychczas nieodparty. Prawda, wniósł Jagoszewski, na polecenie c. k. Namiestnictwa skargę przeciw Szajdekowi o oszczerstwo; ale z dotychczasowego przebiegu sprawy można powziąć przekonanie, iż zarzuty Szajdeka są słuszne i chyba

tylko przy użyciu nadzwyczajnych jakichś dróg i środków mógłby zapaść wyrok korzystny dla Jagoszewskiego i na jego starania terminy sądowe w tej sprawie bywają odraczane. Z wyników śledztwa można już dość osądzić tę sprawę, że bądź jak bądź wyrok sądowy wypadnie, Jagoszewski winnym jest zarzucouych mu przez Szajdeka zbrodni. Zeznania świadka ks. Sapeckiego z Sędziszowa aż za dużo świadczą na tę sprawę rzucają. A trzeba pamiętać, że Jagoszewski urzędując jako starosta tem samem wpływa na zeznania świadków.

3. W Namiestnictwie są akta odnoszące się do zajęć w gminie miasta Dębicy (rekurs Dra Fischlera przeciw zawieszeniu go w urzędowaniu zastępcy burmistrza, przedstawienia b. burmistrza Kazimierza Wilusza i inne). W aktach tych jest aż nadto dostateczne zwierciadło urzędowania Jagoszewskiego. Lekceważenie obowiązujących ustaw gminnych, fałszowanie protokołów rady gminnej, mianowanie samowolne wbrew ustawie, Zwierzchności gminnej i t. d. wszystko to dowiedziono w owych aktach Jagoszewskiemu. I więcej udowodniono mu, że przeszkadza gminie Dębicy w załatwieniu tak żywotnej sprawy jak budowa gimnazyum.

4. Podajemy wreszcie do wiadomości JWPana Komisarza rządowego, że niesława Jagoszewskiego jest już tak wielką że ludzie niezawisli ręki mu nie podają i wypraszają go ze swego towarzystwa. Raczy się Rząd poinformować o sprawkach Jagoszewskiego w „kawiarni centralnej“ w Dębicy; w sądzie powiatowym w Ropczycach są dowody także przeciw Jagoszewskiemu nam znane.

W nadziei, że to wystarczy dla spowodowania rychłego usunięcia Jagoszewskiego z naczelnictwa powiatu ropczyckiego zapytujemy:

„Kiedyż nareszcie uwolni c. k. Rząd ludność powiatu ropczyckiego od hańby jaką jest pozostawanie Jagoszewskiego na urzędzie naczelnika powiatu“.

Jan Stapiński.

Huryk, Ostapczuk, Staruch, Rohaczewski, Oleśnicki, Mazikiewicz, Bojko, Effinowicz, Barabasz, Krempa, Włodek, Korol, Szponder, Mogilnicki.

Interpelacya

posła Krempy i tow. do Wysokiego c. k. Rządu w sprawie niedogodnego podziału strefowego dla powiatu mieleckiego i szkodliwego zarządzenia koleczykowania trzody chlewnej.

C. k. Namiestnictwo do l. 3067 pod 9. stycznia 1902, zaprowadziło w celu stępienia pomoru świń w Galicyi 3 strefy — jakoteż pod 18. maja 1903 do l. 16.715 zarządziło w kilku powiatach koleczykowanie trzody chlewnej.

Wprawdzie udało się zaprowadzenie stref a także nie mniej udało się koleczykowanie, gdyż świny choć to dla nich jest niedogodnem, a dla hodowców szkodliwym mają ten zaszczyt.

Bardzo łatwem jest wprowadzenie czegoś nowego przez ludzi niefachowych od zielonego stolika, jak to obecnie czyni c. k. Rząd, który najmniejszego wyobrażenia o skutkach niema, jako wrzekomo dbały o dobro gminu — ale w to, ile kosztuje gminy zaprowadzenie katastru, ile kosztuje koleczykowanie, ile kosztuje utrzymanie oglądaczy w celu wydania certyfikatów, paszportów, przeprowadzenia kontroli i ustawicznego przy zagubionych koleczykach, które przy każdej sztuce się ponawia, koleczykowania nie mając względu na przeciążanie dodatkami etc. nie wchodzi.

To też dzisiaj sprawa zniesienia koleczykowania staje się ważną dla tych powiatów, w których takowe zaprowadzono i nie cierpiąca zwłoki; a dochodzi do tego iż lud na wiecach i zgromadzeniach jak to było w dniu 25. lutego 1904 w Mielcu i indziej, publicznie domaga się zniesienia koleczykowania i stref, jako szkodliwych zarządzeń dla hodowców.

C. k. Rząd w dzisiejszych czasach klęsk, nędzy i niedostatku, nie powinien narzucać

ludowi zarządzeń, które go niszczą, utrudniają mu egzystencję i wcale nie ochraniają jego mienia.

Zmieniane i ciągle mnożące się rozporządzenia doprowadziły do tego, że gdy w roku 1894 wywieziono z Galicyi 809.496 sztuk wartości 48 milionów koron, to po sześciu latach t. j. w r. 1900 wywieziono z Galicyi tylko 623,007 sztuk, wartości 36 milionów koron. To znaczy, że w sześciu latach wywóz trzody chlewnej z Galicyi obniżył się o 186.462 sztuk, wartości 12 milionów koron, które hodowcy naszego kraju stracili.

Zaprowadzenie stref pomorowych i wprowadzenie u nas w kraju bezustannej zarazy, która niejako uzyskała patent obywatelstwa i zaprowadzenie koleczykowania, to są przyczyny najważniejsze tak groźnego zaniku i upadku chowu i handlu nierogacizną.

Wprawdzie strefy te miały trwać nie długo i przy wygasłym pomorze l. strefy, usunięte, mimo to, chociaż pomór ten z natury rzeczy w zupełności ustał, wypadków wybijania trzody chlewnej niema, władza weterynaryjno-policyjna, której widocznie na tem zależy, aby pomór istniał, nie nastąpiło.

Nadmienić należy, iż podział strefowy szczególnie dla powiatu mieleckiego, jak również tarnobrzeskiego, które dawniej cieszyły się zakupem doborowych sztuk na targach w Baranowie i Tarnobrzegu, jest wprost zabójczym ciosem, wymierzonym dla rolnika przeciw handlowi i chowu nierogacizną.

Przed zaprowadzeniem stref, gospodarze powiatu mieleckiego nabywali materiały rozplodowy do chowu i na opas w miasteczkach: Baranowie, Tarnobrzegu i Majdanie, przez co zyskali jedni przy zakupnie doborowych sztuk i drudzy przez korzystniejszą sprzedaż, obecnie jednak pozbawieni są tej możności, która jest przyczyną upadku hodowli i handlu nierogacizną.

Dlatego podpisani zapytują Wysoki c. k. Rząd:

1. czy JW Pan Komisarz rządowy jest dostatecznie przekonany o skutkach podobnych zarządzeń?

2. czy nie raczy jak najspieszniej zarządzić zmianę podziału stref o tyle, aby powiat tarnobrzeski i miasteczko Majdan powiatu kołbuszowskiego do I. strefy przyłączono.

3. czy nie uzna za stosowne, skoro kolczykowanie świń dla gmin z nadzwyczajnymi wydatkami połączone a dla hodowców szkodliwe, wreszcie skoro pomór ustał, zniesienie tych zarządzeń.

Lwów, 1. października 1904.

Interpelujący:

Franciszek Krempa.

J. Stapiński, Szajer, Małachowski, Włodek Filip, Bojko, Wilczkiewicz, Lipiński, Michalski, Glidziuk, Tarnawski, Buynowski, Maiss, ks. Stojałowski, Potoczek.

Marszałek oznajmia, że interpelacje te odstąpi p. Komisarzowi rządowemu.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego punktem pierwszym jest;

Pierwsze czytanie wniosku p. Głabińskiego w sprawie uregulowania dostaw publicznych.

Przemawia p. Głabiński uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji przemysłowej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Głabińskiego w sprawie powołania odpowiedniej liczby urzędników obznajomionych dokładnie z językiem polskim, stosunkami i potrzebami kraju do wszystkich ministerstw, urzędów i trybunałów centralnych.

Przemawia p. Głabiński uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do Komisji administracyjnej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Oleśnickiego w przedmiocie zmiany §. 47. krajowej ustawy wodnej z 14. marca 1875 Nr. 38. Dz. u. kr.

Przemawia p. Oleśnicki uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do Komisji prawniczej

Przemawia p. Męciński i stawia formalny wniosek na odesłanie tego wniosku p. Oleśnickiego do Komisji wodnej.

Przemawia p. Oleśnicki i oznajmia, że zgadza się z formalnym wnioskiem p. Męcińskiego.

Izba uchwała przekazanie powyższego wniosku p. Oleśnickiego Komisji wodnej, zgodnie z formalnym wnioskiem p. Męcińskiego przyjętym przez wnioskodawcę p. Oleśnickiego.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Oleśnickiego w sprawie zmiany statutu krajowego i Sejmowej ordynacji wyborczej.

Przemawia p. Oleśnicki uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do osobnej Komisji dla Reformy wyborczej z 15 członków składać się mającej.

Przemawia p. Abrahamowicz i stawia formalny wniosek na odesłanie wniosku p. Oleśnickiego do Komisji administracyjnej.

Przemawia p. Stapiński.

Przemawia p. Oleśnicki.

Izba uchwała przekazanie wniosku powyższego p. Oleśnickiego Komisji administracyjnej zgodnie z formalnym wnioskiem p. Abrahamowicza.

P. Stapiński woła; to skandal.

Marszałek oznajmia że p. Stapiński nie ma udzielonego głosu i wzywa p. Stapińskiego do porządku za powyższe wyrażenie jego.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Oleśnickiego o założenie w Stanisławowie c. k. gimnazjum z ruskim językiem wykładowym.

Przemawia p. Oleśnicki uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym

wnosi na odesłanie tego wniosku do Komisji szkolnej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Wybór 4 kwestorów i 12 rewidentów sejmowych. Wybór uzupełniający jednego członka Komisji budżetowej, jednego członka Komisji administracyjnej i jednego członka Komisji bankowej.

Marszałek zaprasza do Komisji skrutacyjnej pp. Szpondra, Starzyńskiego, Fruchtmana i Starucha i wzywa posłów do oddania kartek.

Posłowie oddają kartki.

Marszałek oznajmia, że Izba przystępuje tymczasem do dalszego punktu porządku dziennego tj.

Następuje:

Sprzewodzenie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego Kałuskiego.

Sprawozdawca p. Wereszczyński wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Dr. Adolfa Wursta na posła z kuryi gmin wiejskich powiatu Kałuskiego uznać za ważny.

Przemawia p. Bohaczewski i wnosi na przejście do porządku dziennego nad wnioskiem Wydziału krajowego, ewentualnie na zwrócenie sprawy Wydziałowi krajowemu celem dalszych badań.

Przemawia p. komisarz rządowy e. k. wiceprezydent namiestnictwa Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek zapytuje, czy żąda kto w tej sprawie jeszcze głosu.

Nikt w Izbie nie zgłasza się do głosu.

Po chwili oznajmia Marszałek, że rozprawa zamknięta.

P. Huryk prosi o głos.

Marszałek stwierdza, że zapytywał czy żąda kto głosu, ponieważ nikt do głosu się nie zgłosił, rozprawa została zamknięta i obecnie nie może udzielić głosu p. Hurykowi.

Przemawia p. sprawozdawca.

Marszałek wyjaśnia, że wniosku p. Bo-

haczewskiego na przejście do porządku dziennego nad wnioskiem Wydziału krajowego nie może poddać pod głosowanie, ponieważ gdyby ten wniosek przeszedł, to nicby nie zostało i niewiadomem by było jak właściwie sprawę załatwiono; dlatego oznajmia, że podda pod uchwałę Izby wniosek pozytywny na uznanie względnie unieważnienie wyboru; ponieważ jednak p. Bohaczewski wniósł na odroczenie sprawy przez zwrócenie jej Wydz. kraj. celem dalszych badań, przeto ten odraczający wniosek podda przedewszystkiem pod uchwałę Izby

Izba odrzuca odraczający wniosek p. Bohaczewskiego, a w oddzielnem głosowaniu przyjmuje wniosek Wydz. kraj. aby wybór p. Wursta na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego Kałuskiego uznano za ważny.

Marszałek wzywa sekretarza do odczytania złożonych nagłych wniosków.

Sekretarz p. Urbański czyta:

Wniosek nagły

posła Krempe i tow.

Dnia 16. lipca 1904 o godz. 7 wieczorem w czasie w którym prawie wszyscy mieszkańcy zatrudnieni robotami polnemi znajdowali się w polu, spłonęło w Babulach powiatu mieleckiego dziewiętnaście prawie największych gospodarstw mieszczących w sobie 40 budynków mieszkalnych i gospodarczych.

Z ruchomości i nagromadzonych zapasów siana część zboża ze zbiorów tego rocznych, drzewa na budynki itd. nikt nie uratować potrafił gdyż w pół godziny stały wszystkie zabudowania w płomieniach. Dziewiętnaście rodzin bez dachu nad głową częścią bardzo mało a częścią wcale nie ubezpieczeni potrzebują ratunku.

Z tego powodu stawiam nagły wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić stosowną zapomogę rzeczonym pogorzelncom w gminie Babulach.

Lwów dnia 4. października 1904.

Wnioskodawca

Franciszek Krempe

Włodek, Bojko, Rayski, Oleśnicki, Bohaczewski, Stapiński, Effinowicz, Sękowski, Barabasz, Ostapczuk, Staruch, Szwed, Maiss, Tomaszewski, Korol, Mazikiewicz. Kramarczyk, Szponder, Wilczkiewicz, Maryewski.

Przemawia p. Krempa uzasadniając na głos wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do Komisji budżetowej z wezwaniem do przedłożenia sprawozdania na jednym z najbliższych posiedzeń.

Izba bez rozprawy uchwała nagłośnić wniosek, a oddzielnie uchwała przekazanie go Komisji budżetowej z wezwaniem do przedłożenia sprawozdania w tym przedmiocie na jednym z najbliższych posiedzeń nad którym to dodatkiem Izba bez rozprawy i oddzielnie głosuje.

Sekretarz p. Urbański czyta;

Wniosek nagły
posła Bojki i tow.

Dnia 1. października wybuchł groźny pożar w gminie Nieczajnie powiatu Dąbrowskiego. Gdy połowa prawie mieszkańców wydalila się na odpust do Tuchowa, a wiatr powstał niezwykle, spłonęło 25 gospodarstw włościańskich z 40-ma budynkami, sprzętami gospodarskimi i krescencją zbożową.

Wobec tego podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy dla tych pogorzalców uchwalić z funduszu krajowych odpowiednie wsparcie.

Lwów dnia 4. października 1904.

Wnioskodawca
poseł Bojko

Włodek, Stapiński, Rayski, Merunowicz, Lipiński, Bednarski, Jabłoński, Tomaszewski, Maryewski, Bohaczewski, Vayhinger, Oleśnicki, Huryk, Korol, Huza, Staruch, Ostapczuk, Barabasz, Żardecki, Szwed.

Przemawia p. Bojko uzasadniając na głos swego wniosku, którą Izba bez rozprawy nchwala, a pod względem formalnym wnosząc na przekazanie tego wniosku Komisji budżetowej, który to wniosek formalny Izba bez rozprawy i w oddzielnym głosowaniu uchwała.

Marszałek wzywa p. Fruchtmanna, by zdał sprawę z wyniku skutynium wyborów.

P. Fruchtmann zdaje sprawę z wyniku skrutynium wyborów.

Głosowało 86 posłów. Absolutna większość 44 głosów. Po 60 głosów otrzymali i zostali wybrani: na kwestorów pp. Korytowski, Michalski, Ochrymowicz, Traczewski na rewidentów pp. Agopsowicz, Baworowski, Bednarski, Buynowski, Lityński, Mazikiewicz, Merunowicz, Mogilnicki, Puzyna Roman, Rudrof, Tomaszewski. Torosiewicz na członka Komisji budżetowej p. Korol, Komisji administracyjnej p. Jabłoński, Komisji bankowej p. Kraiński Władysław. Reszta głosów rozstrzelona.

Marszałek stwierdza powyższy rezultat wyborów.

Marszałek oznajmia, że Komisye ukonstytuowały się w dalszym ciągu w sposób następujący:

Komisya administracyjna: Przew. p. Szeptycki Jan, I. zastępca przewodniczącego p. Wodzicki II. Zastępca przewodniczącego p. Gniewosz Władysław. Sekretarz p. Cieński Leszek i p. Sozański.

Komisya bankowa: Przew. p. Kraiński Władysław, zast. przewod. p. Abrahamowicz. Sekretarz p. Merunowicz.

Komisya budżetowa: Przewodnic. p. Dunajewski, I. zastępca Przewodnic. p. Badeni Kazimierz II. zastępca przewodnic. p. Abrahamowicz. I. Sekretarz p. Głąbiński. II. Sekretarz p. Niezabitowski.

Komisya drogowa: Przewodniczący p. Męciński. I. zast. przew. p. Sala. II. zast. przew. Urbański Mieczysław. Sekretarz p. Starzyński.

Komisya gminna: Przewodniczący p. Jaworski Apolinary. Zast. przew. p. Stadnicki. I. Sekretarz p. Górski II. Sekretarz p. Bal.

Komisya kolejowa: Przewodniczący p. Zaleski. Zast. przewodnic. p. Męciński. Sekretarz. pp. Schätzel i Skolyszewski.

Komisya petycyjua: Przew. p. Michalski. Zast. przewodnic. p. Michałowski sekretarze pp. Wilczkiewicz i Szponder.

Komisyja sanitarna: Przewodniczący p. Gołuchowski. Zast. przewodniczącego p. Mars. sekretarz p. Wurst.

Komisyja szkolna: Przewodniczący p. Czartoryski. Zastępca przewodniczącego p. Tarnowski Stanisław. I. sekretarz p. Tomaszewski. II. sekretarz p. Mogilnicki.

Marszałek stwierdza że w ten sposób ukonstytuowały się wszystkie Komisyje.

Marszałek wzywa sekretarza do odczytania złożonego wniosku i interpelacji.

Sekretarz p. Urbański czyta:

Wniosek.

Podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby jak najszybciej założył w Stryju wyższą szkołę realną i żeńskie seminarium nauczycielskie z językiem wykładowym polskim.

Sprawozdawca:

Fruchtman w. r.

Tarnawski, Tomaszewski, Bjko, Vayhinger, Huza, Głabiński, Skołyśzewski, Bednarski, Maryewski, Jahl, Jabłoński, Żardecki, Łazarski, Lipiński, Merunowicz, Maiss, Loewenstein, Cielecki.

Marszałek oznajmia, że pierwsze czytanie tego wniosku umieści na porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

Sekretarz p. Urbański czyta:

INTERPELACYA

do Wielmożnego Pana Komisarza rządowego.

Ustawą z dnia 11. czerwca 1904 Dz. u. p. Nr. 66. postanowiono (§. 1.) iż następujące drogi wodne, jako to:

- a) kanał spławny od Dunaju do Odry;
- b) kanał spławny od Dunaju do Mołdawii około Budziejowic wraz z kanalizacją Mołdawii od Budziejowic do Pragi;
- c) kanał spławny od kanału Dunaj-Odra aż do środkowej Łaby wraz z kanalizacją części Łaby od Mielnika ku Jaromierzowi;
- d) połączenie spławne od kanału Dunaj-Odra aż do dorzecza Wisły i aż do części spławnej Dniestru, mają być

wykonane kosztem Skarbu Państwa przy współudziale krajów. Zarazem orzeczono w § 6 iż wszystkie w §. 1. wymienione drogi wodne mają w tych krajach, których reprezentacye oświadczyły gotowość przyczynienia się w myśl ustawy do kosztów budowy, być rozpoczęte najdalej w roku 1904. Otóż Sejm galicyjski uchwalił podobną ustawę w dniu 27. października 1903 a ustawa ta uzyskała sankcyę Najwyższem postanowieniem z dnia 27. marca 1904 i ogłoszoną została w dzienniku ustaw krajowych Nr. 36.

Wobec tak stanowczego przepisu ustawy o drogach wodnych i wobec gotowości z jaką kraj przyjął na siebie przypadające nań ciężary, zdawało się nie ulegać najmniejszej wątpliwości, że roboty koło budowy drogi wodnej ustępem D. §. 1. ustawy wodnej objęte, mianowicie koło połączenia spławnego kanału Dunaj-Odra z dorzeczem Wisły, rozpoczęte będą niezawodnie w ciągu roku bieżącego. W tym też duchu oświadczyli się kilkakrotnie p. Minister handlu i p. Prezes Ministrów, zapewniając tak posłów polskich jak i deputacyę ogólną posłów do Rady Państwa na konferencyi, której rezultat ogłoszonym był osobnym komunikatem, iż budowa wszystkich dróg wodnych rozpocznie się w tych krajach, które uchwałyły już przyjęcia na siebie ósmej części kosztów, niezawodnie w r. 1904 i że kroki przedstanowcze jakoto reambulacya polityczna i wykup gruntów, bezzwłocznie będą przeprowadzone.

Tymczasem rok 1904 zbliża się ku końcowi a w Galicyi nietylko budowy dróg wodnych nie rozpoczęto, ale ani reambulacya polityczna nie jest jeszczeznaczona co do części Zator-Skawina od której ustęp galicyjski kanału Wiedeń-Kraków ma być rozpoczęty, ani też wykup gruntów nie jest jeszcze wdrożony.

Tem większy zaś niepokój w kraju wywołała wiadomość, iż reskryptem z dnia 20. września r. b. Ministerstwo han-

dlu rozpisało już reambulację polityczną co do pierwszej części kanału Dunaj-Odra od ujścia Dunaju aż do gmin Stillfried i Grub długości 46·8 kilometrów na czas od 19. Października do 14. listopada dając możność przejrzania aktów stronom interesowanym już od 5. b. m.

Wynika stąd, iż po przeprowadzeniu robót przedwstępnych budowa właściwa kanału Dunaj-Odra będzie mogła być w Niższej Austrii rozpoczęta niebawem, zaś zachodzi największe niebezpieczeństwo, iż budowa linii galicyjskiej w r. 1904 się nie rozpocznie.

Niema zaś najmniejszego powodu merytorycznego, dla któregoby część galicyjska kanału Wiedeń-Kraków, to jest linia od Zator ku Pychowicom a właściwie od Skawiny, długości około 30 kilometrów, nie mogła być bezzwłocznie przedmiotem reambulacji politycznej i wykupu. Rewizya trasy tej linii odbyła się bez najmniejszej opozycji stron interesowanych, tak, że trasa zatwierdzoną została jak najzgodniej przez wszystkie władze kompetentne. Również nie zachodzi żadna przeszkoda z tego powodu, że miejsce, gdzie port ma być umieszczony koło Krakowa, nie jest jeszcze wyznaczonem, gdyż sprawa ta została w zawieszeniu aż do zatwierdzenia projektu zabezpieczenia miasta Krakowa od wylewów Wisły a swoją drogą budowa kanału od Zatora aż do Skawiny może być od razu rozpoczęta, tak jak to będzie miało miejsce również koło Wiednia, gdzie sprawa portu pozostaje w zawieszeniu, zaś część linii od ujścia Dunaju, aż do gmin Stillfried i Grub długości 40·8 kilometrów ma być od razu budowaną i jest już obecnie przedmiotem reambulacji politycznej.

Zwleknięcie więc robót przedstawiących jakoto reambulacji politycznej i wykupu gruntów dla linii galicyjskiej byłoby wprost wykroczeniem przeciwko postanowieniu §. 6. ustawy o drogach wodnych, który nakazuje, iż te roboty przygotowawcze mają być tak wcześnie ukoń-

czone, aby właściwa budowa kanału mogła być rozpoczęta w r. 1904, a to tem więcej, że wskutek niedotrzymania tego terminu zachwianym by został drugi termin w tymże §. 6. postanowiony, że cała sieć kanałów ma być skończoną za 20 lat od roku 1904

Gdy w ten sposób narażonem jest na zwłokę dzieło niezmiernej doniosłości ekonomicznej dla naszego kraju, który wskutek swego położenia geograficznego więcej jeszcze jak inne kraje monarchi potrzebuje koniecznie tańszych taryf przewozowych, które jedynie na drogach wodnych mogą być uzyskane, gdy dalej Galicya przez wybudowanie dróg wodnych miała po części uzyskać ulgę w zamian za wielkie ofiary, jakie przyjęła na siebie z powodu wybudowania drugiego połączenia kolejowego z Tryestem, które to ciężary w toku budowy coraz bardziej nawet się wzmagają, gdy wreszcie odroczenie robót koło budowy dróg wodnych sprawiłoby w naszym kraju, w którym taki zachodzi brak pracy, iż co rok setki tysięcy robotników opuszcza kraj szukając zarobku, sprawiłoby formalną klęskę i wywołałoby ciężką kryzys robotniczą, podpisani zapytują Wysoki Rząd:

jakie środki zamierza przedsięwziąć, aby zapewnić dla Galicyi wykonanie ustawy wodnej z dnia 11. czerwca 1901 przepisującej w § 6., że budowa wszystkich dróg wodnych w §. 1. wymienionych ma być rozpoczęta w r. 1904 i czy zamierza przystąpić bezzwłocznie do reambulacji politycznej i do wykupu gruntów dla linii galicyjskiej Zator-Pychowice.

St. Tarnowski, K. Badeni, A. Skrzyński, Bobrzyński, Mars, Struszkiewicz, Tyszkiewicz, Milewski, Piotr Górski, Władysław Leopold Jaworski, Wodzicki, Sękowski, Płocki, Rapoport, Hupka, Jan Götz, Micielski, K. Dzieduszycki, Głębiński, W. Czaykowski, Gołuchowski, Starzyński, Apolinary Jaworski, Abrahamowicz, Stanisław Dąbski, St. Stadnicki, Czartoryski, A. Rayski, A. Lubomirski, Schnell,

Kozłowski, Kolischer, Wł. Kraiński, Vivien, Borkowski, Męciński, W. Dzieduszycki, St. Bal, K. Horodyski, Białoskórski, W. Gnoiński, Cielecki, Miecz. Urbański, L. Cieński, Maiss, J. Urbański, J. Baworowski, Niezabitowski.

Marszałek oznajmia, że interpelację tę odstąpi p. Komisarzowi rządowemu.

Marszałek oznajmia, że pp. Milewski, Korol i Brunicki, korzystając z postanowienia regulaminu ponieważ zostali wybrani do trzech komisji, złożyli mandat do komisji a mianowicie: p. Milewski do komisji dla reform agrarnych, a pp. Ko-

rol i Brunicki do komisji podatkowej; i że w obec tego uzupełniający wybór jednego członka komisji dla reform agrarnych i dwóch członków komisji podatkowej umieści na porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

Marszałek zamyka posiedzenie, naczynając następne na dzień 6. października 1904 godzinę 11. przed południem i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godzina 2 minut 50 popołudniu.

Marszałek krajowy :

Stanisław Badeni w. r.

Sekretarze :

Mieczysław Urbański w. r.

Kazimierz Lubomirski w. r.